

Hospodářská a měnová unie

A co na to „odborník“?

Vývoj HMU

- V Římských smlouvách není zmínka o jednotné měně
- Spolupráce v oblasti Brettonwoodského měnového systému (vazba dolaru na zlato)
- První snahy o měnovou integraci v 60.letech (např. Komise, Jean Monnet) – nepříliš úspěšné
- 1964 – Výbor guvernérů centrálních bank (pouze konzultativní charakter)
- 1970 – Wernerova zpráva (vytvoření HMU nejdříve v roce 1980)
- 70.léta – krach Brettonwoodského měnového systému a návrat k pružným kurzům

Vývoj HMU

- 1979 – realizace Evropského měnového systému – EMS (ochrana proti kolísání dolaru a cíl měnové stability)
- **EMS se skládal:**
 1. ***Mechanismus směnných kurzů*** (stanovení mřížky a pohybu kurzů v určitém povoleném rozmezí)
 2. ***Evropská měnová jednotka (ECU)*** – využívána jako rezervní a zúčtovací jednotka, tzv. košová měna
 3. ***Úvěrový mechanismus*** – možnost vypůjčit si prostředky k devizovým intervencím
- Vznik Evropského měnového fondu

Vývoj HMU

- 1988 – **Delorova zpráva** – mimo jiné stanovení podmínek pro fungování měnové unie (úplná konvertibilita měn, neodvolatelná fixace měnových kurzů, úplná liberalizace pohybu kapitálu)
- 1991 – **Maastrichtská smlouva** a změny základacích smluv, které nyní obsahují pasáže věnované měnové unii
- +stanovení etap vytváření HMU
- +stanovení kritérií pro vstup (tzv. konvergenční kritéria)
- +vytvoření Kohezního fondu

Konvergenční kritéria

- rozpočtový deficit nesmí překročit **3 %** HDP.
- celkový vnitřní dluh nesmí překročit **60 %** HDP (ale výjimky).
- míra inflace, která je blízká míře inflace tří členských států, jež v této oblasti dosáhly nejlepších výsledků, tzn. neměla by se odchylovat v jednotlivých zemích o více jak **1,5 procentního bodu** od 3 zemí s nejnižší inflací.
- stabilitu v dlouhodobých nominálních úrokových sazbách, tzn. do **2 procentních bodů** od průměru 3 zemí s nejnižšími mírou inflace.
- členská země alespoň po dobu posledních dvou let udržovala stanovené rozpětí své měny v **ERM II**.

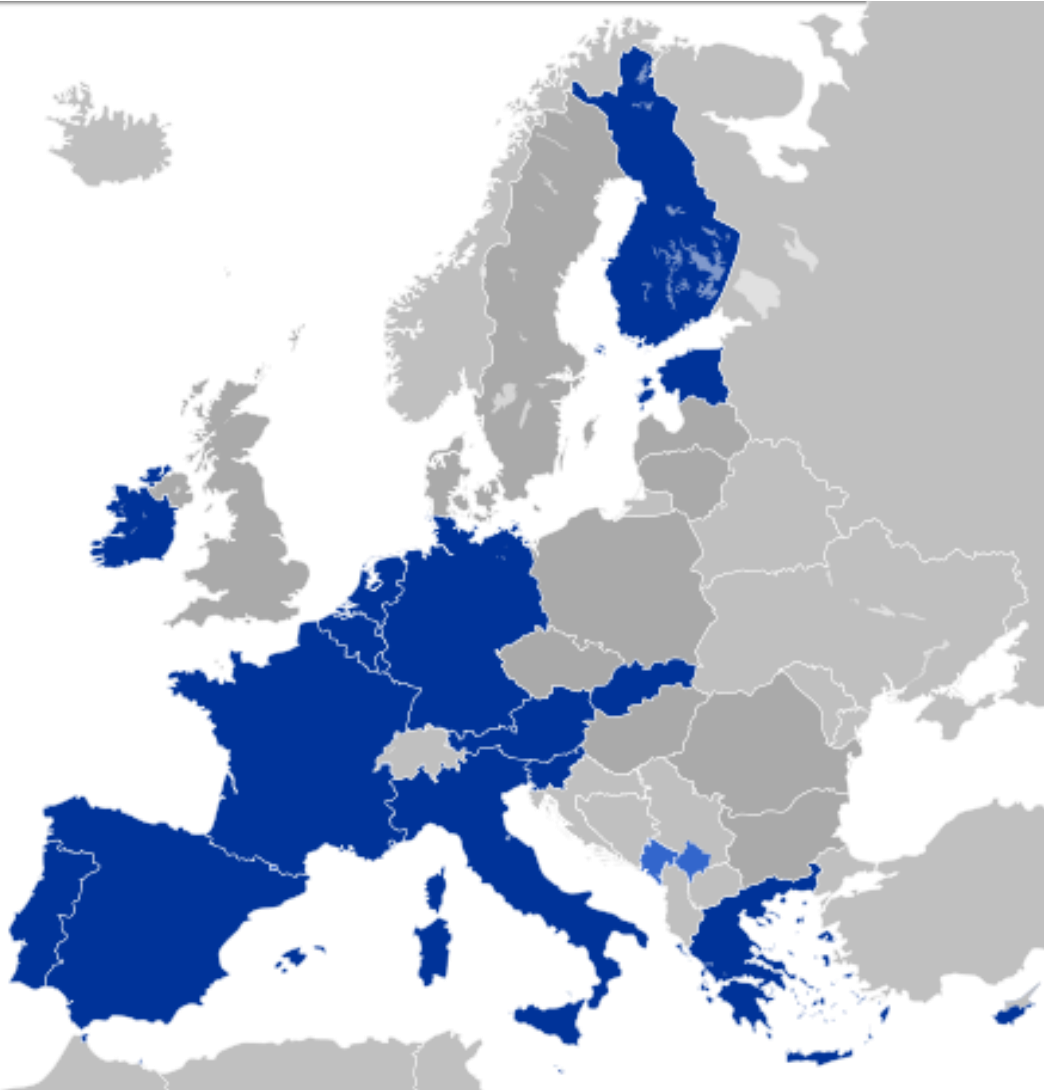
Pakt stability a růstu

- Pro stabilitu eurozóny je však důležité naplnit konvergenční kritéria nejen před vstupem, ale i po vstupu
- Přijat 1997
- Týká se fiskálních kritérií
- Země, která poruší tato pravidla, je s ní zahájena ***procedura nadměrného schodku*** (hrozí ji pokuta)
- 2002 ale politická roztržka (Komise navrhla penalizovat Německo a Francii za nadměrné deficity)=>2005 reforma

Etapy přechodu k HMU

- ▶ **1990 - 1994:** zakončeno budování jednotného vnitřního trhu, odstraněny poslední překážky pohybu volného kapitálu.
- ▶ **1994 - léta 1998-1999:** Založení Evropského měnového institutu, nutnost užší spolupráce mezi centrálními bankami
- ▶ **1. leden 1999:** Založen Evropský systém centrálních bank, Evropská centrální banka a začal proces nahrazování národních měn společnou měnou euro (bezhotovostně).
- ▶ Od 2002 euro i v hotovostní podobě

Mapa eurozóny

Evropský měnový institut (EMI)

- vznikl k 1.1. 1994 jako přechodná instituce
- monitoroval fungování ERM,
- připravoval nástroje a opatření k zahájení posledního stádia přechodu k měnové unii,
- v případě ohrožení měnové stability dával doporučení vládám členských zemí, Radě ministrů a centrálním bankám

Evropský systém centrálních bank (ESCB)

- tvořen z ECB banky a jednotlivých národních centrálních bank všech 27 členských zemí EU
- Ty centrální banky, jejichž země nezavedly zatím euro se nepodílí na plnění základních činností Hospodářské a měnové unie, jako je provádění měnové politiky eurozóny, podílejí se však na politice, zaměřené na stabilitu cen (tj. účastní se platebního systému TARGET či podpory při sběru statistických údajů)

ESCB

- Hlavní cíl (článek 127 SFEU): *„udržovat cenovou stabilitu“*
- *Aniž je dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky Unie se záměrem přispět k dosažení ostatních cílů Unie.“*

ESCB

Náplň činnosti ESCB

- definovat a realizovat měnovou politiku Unie,
- provádět devizové operace ,
- držet a spravovat příslušnou část měnových rezerv členských zemí,
- podporovat hladké a bezporuchové fungování platebních systémů,
- podporovat bankovní dohled v členských zemích.

Eurosystém

- skládá z ECB a 19 národních centrálních bank zemí, které již euro přijaly

1999 – 11 zemí (bez UK, Dánska, Řecka a Švédska)

2001 – 12 zemí (+Řecko)

2007 – 13 zemí (+Slovinsko)

2008 – 15 zemí (+Kypr, Malta)

2009 – Slovensko

2011 – Estonsko

2014 – Lotyšsko

2015 – Litva

Evropská centrální banka

- Vznikla k 1. červnu 1998
- sídlem je Frankfurt nad Mohanem
- Má právní subjektivitu (jako jediná z velkých institucí)
- Nezávislý orgán
- zajišťuje plnění úkolů ESCB, a to vlastní činností nebo prostřednictvím národních centrálních bank

Ústředí ECB

ECB – hlavní orgány

- **Výkonná rada** (Executive Board) je tvořena prezidentem ECB, jedním viceprezidentem a čtyřmi dalšími členy (ředitelé), kteří jsou vybíráni z okruhu všeobecně renomovaných a uznávaných osobností bankovního světa.
- **Rada guvernérů** (Governing Council), která je složená z členů Výkonné rady ECB a z guvernérů národních centrálních bank zemí zapojených do eurozóny, což odráží respektování národního rozměru společné měnové politiky. Předsedá jí prezident ECB.
- **Generální rada**

Institucionální rámec

Wim Duisenberg – první prezident (1998-2003)

Jean-Claude Trichet
prezident ECB 2003-2011

prezident ECB

- Mario Draghi, od 1.11.2011 do roku 2019

Současná prezidentka ECB

- Christine Lagarde, od 1.11.2019

eurobankovky

Eurobankovky

- Výlučné právo k povolení jejich vydávání má ECB
- Vydávají je ECB a národní centrální banky
- Nominální hodnota – 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500
- Motivy architektonických slohů
- Motivy oken a bran (duch evropské otevřenosti a spolupráce)
- Motivy mostů (spolupráce evropských národů a spolupráce Evropy se zbytkem světa)

euromince

Euromince

- Vydávají je členské státy
- Emisi musí schválit ECB
- Každá euromince má stejný rub (mapa Evropy)
- Každý členský stát si ale může vymyslet vlastní design líce (viz obrázek)

Kde se platí eurem?

- Eurozóna (19 zemí)
- Země na základě dohod: Monako, San Marino, Vatikán
- Jednostranné přijetí eura: Andorra, Kosovo, Černá Hora